



ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ДЭРГЭДЭХ СТАТИСТИКИЙН ХЭЛТЭС



ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСГИЙН БАЙДАЛ

2023

II



ГАРЧИГ

Нийгмийн үзүүлэлт:

I.	Нийгмийн даатгал.....	3
II.	Эрүүл мэнд.....	3
III.	Гэмт хэрэг.....	4
IV.	Гамшиг ослын мэдээ.....	5

Эдийн засгийн үзүүлэлт:

I.	Мөнгө, банк.....	5
II.	Хэрэглээний бараа үйлчилгээний үнэ.....	6
III.	Аж үйлдвэр.....	7

Хавсралт хүснэгтүүд

Аймгийн нийгэм, эдийн засгийн байдал 2023 оны 2 сарын байдлаар

Нийгмийн үзүүлэлт



Нийгмийн даатгалын сангийн орлого 1.3 тэрбумаар нэмэгджээ

Аймгийн нийгмийн даатгалын сангийн орлого 2023 оны 2 сарын байдлаар 9.9 тэрбум төгрөг, зарлага 9.6 тэрбум төгрөг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс орлого 1.3 тэрбум төгрөгөөр буюу 14.2 хувиар, зарлага 1.4 тэрбум төгрөг буюу 18.5 хувиар тус тус өссөн байна. Аймгийн Нийгмийн даатгалын хэлтсийн мэдээгээр нийгмийн даатгалд 2023 оны 2 сарын байдлаар 7348 хүн шимтгэл төлөгч, даатгуулагчаар бүртгэгдсэний 1775 хүн буюу 24.2 хувь нь аж ахуйн нэгж, байгууллагаас, 3316 хүн буюу 45.1 хувь нь төсөвт байгууллагаас, 2257 хүн буюу 30.7 хувь нь сайн дураар шимтгэл төлсөн нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад төсөвт байгууллагын даатгуулагч, аж ахуй нэгж байгууллагын даатгуулагч, сайн дурын даатгуулагч тус тус буурсан байна.



Нийгмийн даатгалын сангаас олгосон тэтгэврийн хэмжээ 2023 оны 2 сарын байдлаар 8.7 тэрбум төгрөг болж, үүний 86.4 хувийг өндөр настны, 8.1 хувийг хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн, 2.4 хувийг тэжээгчээ алдсаны, 3.2 хувийг цэргийн тэтгэвэр эзэлж байна.

2 сарын байдлаар тэтгэврийн даатгалын сангаас тэтгэвэр авагч хүн 8257 байна. Нийт тэтгэвэр авагчдын 85.5 хувь буюу 7061 хүн өндөр насны, 9.8 хувь буюу 808 хүн тахир дутуугийн, 2.7 хувь буюу 227 хүн тэжээгчээ алдсаны, 1.9 хувь буюу 161 хүн нь цэргийн тэтгэвэр авагчид байна.

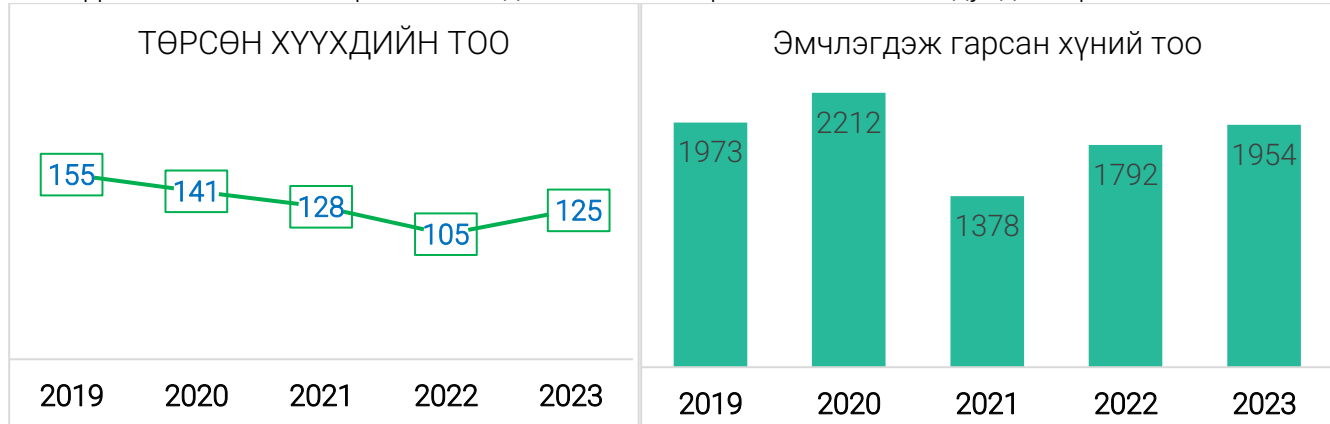
Оны эхний 2 сарын байдлаар тэтгэмжийн даатгалын сангаас тэтгэмж авагчид 359, ҮОМШӨ-ний даатгалын сангаас тэтгэвэр, тэтгэмж авагчид 16, ажилгүйдлийн даатгалын сангаас ажилгүйдлийн тэтгэмж авагч 59 хүн байна.

Тухайн сарын байдлаар эрүүл мэндийн даатгалд даатгуулагчийн тоо 8971 байгаагийн 81.3 хувь буюу 7292 төр хариуцах иргэд, 14.8 хувь буюу 1327 малчид, 0.4 хувь буюу 39 оюутан суралцагсад, 3.5 хувь нь буюу 313 аж ахуй нэгжийн эзэн, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч иргэн байна.



Төрөлт өнгөрсөн оноос 19 хувиар өсжээ

Эрүүл мэндийн газрын мэдээгээр аймгийн хэмжээнд 2023 оны 02 сарын байдлаар 125 эх төрсөн ба нийт 125 хүүхэд амьд төрсөн нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 19.0 хувиар буюу 20 төрөлтөөр өссөн байна. Төрсөн эхчүүдийн 92.0 хувь нь аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт төрсөн байна. Тус аймагт 2 сарын байдлаар 0-1 насны хүүхдийн эндэгдэл бүртгэгдээгүй байна. Нас баралтын 25 тохиолдол бүртгэгдсэн бөгөөд өнгөрсөн оны мөн үеэс 15 тохиолдлоор буурсан. Нас баралтыг шалтгаанаар нь авч үзвэл хорт хавдрын нас баралт 10 буюу 40.0 хувийг эзэлж байна. Тухайн жилийн эхний 2 сарын байдлаар стационарит шинээр 1994 эмчлүүлэгч хэвтэж, 1954 эмчлүүлэгч эмнэлгээс гарсан бөгөөд нийт 14351 ор хоног ашиглаж, дундаж ор хоног 7.3 байна.



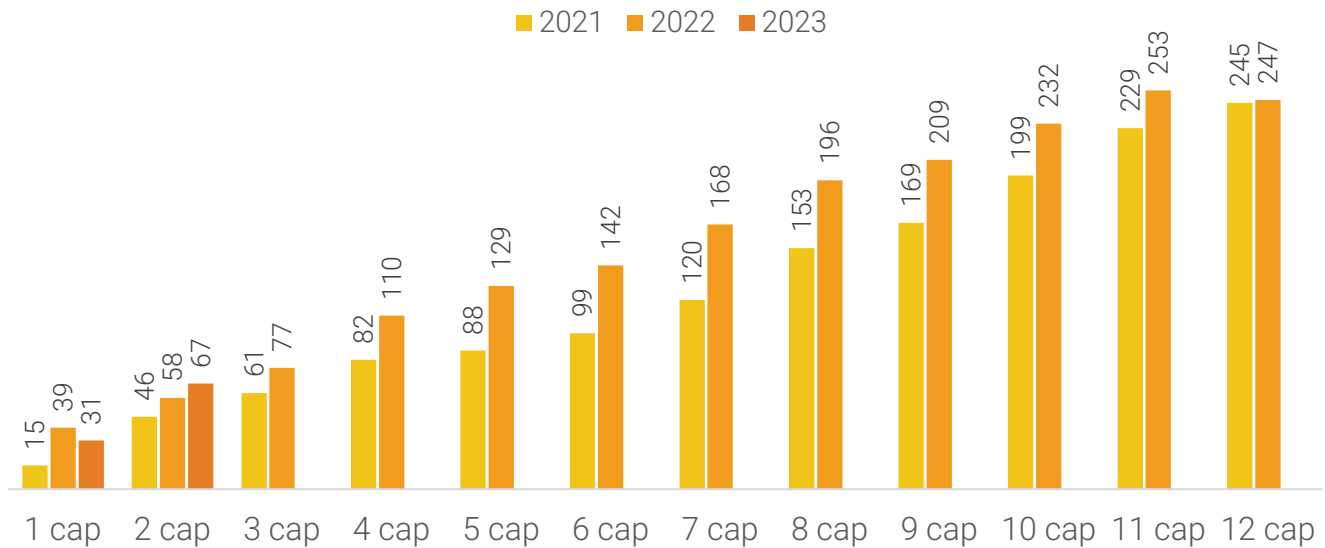
2023 оны эхний 2 сарын байдлаар 28758 амбулаторийн үзлэг бүртгэгдсэнээс урьдчилан сэргийлэх үзлэг 20.6 хувь, өвчний учир амбулаторийн үзлэг 68.1 хувь, идэвхтэй хяналт 6.2 хувь, гэрийн идэвхтэй үзлэг 3.0 хувь, гэрийн дуудлагын үзлэг 2.1 хувийг эзэлж байна. Нийт үзлэгт хамрагдсан хүмүүсийн 33.3 хувь нь эрэгтэй, 66.7 хувь нь эмэгтэй хүн байна. Халдварт өвчний 76 тохиолдол бүртгэгдээд байгаа нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 10000 хүн амд ногдох халдварт өвчнөөр өвчлөгчдийн тоо 16.0 болж өмнөх оны мөн үеэс 2593 тохиолдол буюу 553.6 пунктээр буурсан байна.



Эрүүлжүүлэгдсэн хүний тоо 5 болж өмнөх оны мөн үеэс 22(81.5%) хүнээр буурсан байна.

Дундговь аймаг дахь Цагдаагийн газар нь 2023 оны 02 сарын байдлаар иргэн, хуулийн этгээдээс гэмт хэрэг, зөрчлийн шинжтэй 262 гомдол, мэдээлэл хүлээн авч шалгасан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал 1(0.4%)-р буурсан байна. 2023 оны эхний 02 сард улсын хэмжээнд 7 226 гэмт хэрэг бүртгэгдсэний 67(0.9%) нь Дундговь аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэрэг эзэлж, өмнөх оны мөн үеэс 9(15.5%) хэргээр гэмт хэрэг өссөн байна.

2023 оны 02 сард бүртгэгдсэн гэмт хэрэг / Өмнөх 2 оны мөн үетэй харьцуулснаар/



Бүртгэгдсэн нийт 67 гэмт хэргийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад хүнийг санаатай алах гэмт хэрэг гараагүй байна. Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 9(60%) хэргээр, хулгайлах гэмт хэрэг 1(10.0%) хэргээр, дээрэмдэх гэмт хэрэг 1(2 дахин) хэргээр, залилах гэмт хэрэг 3(27.3%) хэргээр өссөн бол хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх хэрэг 1 хэргээр, мал хулгайлах гэмт хэрэг 1(10%) хэргээр, хүчиндэх гэмт хэрэг 1(33.3%) хэргээр, хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг 2(33.3%) хэргээр буурсан байна.

Гэмт хэргийн улмаас 67 иргэн хохирч, 27 хүн гэмтсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал хохирсон хүний тоо 9(15.5%) хүнээр, гэмт хэргийн улмаас гэмтсэн хүний тоо 12(80.0%) хүнээр өссөн байна.

Гэмт хэрэгт нийт 39 хүн холбогдон шалгагдсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 11(39.3%) хүнээр өссөн.

Нийт гэмт хэргийн 16(23.8%) нь согтуугаар, 9(13.4%) нь эмэгтэй хүн оролцсон, 3(4.5%) нь гэр бүлийн хүчирхийллийн улмаас үйлдэгдсэн, 2(2.9%) нь хүүхэд оролцсон гэмт хэрэг байна. Бүлэглэн гүйцэтгэсэн гэмт хэрэг гараагүй байна.

Аймгийн хэмжээнд 2023 оны 02 сарын байдлаар 3 084 зөрчил шалгасан нь өмнөх оны мөн үеэс 324(11.7%) зөрчлөөр өссөн үзүүлэлттэй байна. Зөрчил гаргасан 3 009 иргэнийг 116.0 сая төгрөгөөр торгосон байна. Үүнээс тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журмын эсрэг хэргээр 42 хүнийг торгон, тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг нь хасаж, 9 хүнд саатуулагдах шийтгэл тус тус ногдуулсан байна.

Нийт 5 хүн эрүүлжүүлэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 22(81.5%) хүнээр буурсан байна.



Объектийн гал түймрийн дуудлага өнгөрсөн оны мөн үеэс 2.6 дахин өссөн байна

Аймгийн Онцгой байдлын газраас ирсэн мэдээгээр 2023 оны 02 дугаар сарын байдлаар аюулт үзэгдэл, ослын 19 дуудлага бүртгэгдсэн байна. Үүнээс объектийн гал түймрийн дуудлага 8 бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 2.6 дахин нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байгаа нь иргэдийн санамсар, болгоомжгүй үйл ажиллагаанаас болж гал түймрийн тоо хохирол өсөх магадлалтай байгаа тул гал түймрийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг эрчимжүүлэн ажиллаж байна. Мөн малын гоц халдварт шүлхий өвчний 10 тохиолдол гарч сумдад хорио цээрийн дэглэмийг сум орон нутгаас хэрэгжүүлэн ажиллаж байгаа бөгөөд бог малын мялзан

өвчний нөхцөл байдалтай холбогдуулан аймгийн Онцгой комиссоос ажлын хэсэг гарч бүх сумдад ажиллаж уг өвчинтэй тэмцэх ажлыг эрчимжүүлэх талаар сумдад үүрэг чиглэлийг өгсөн.

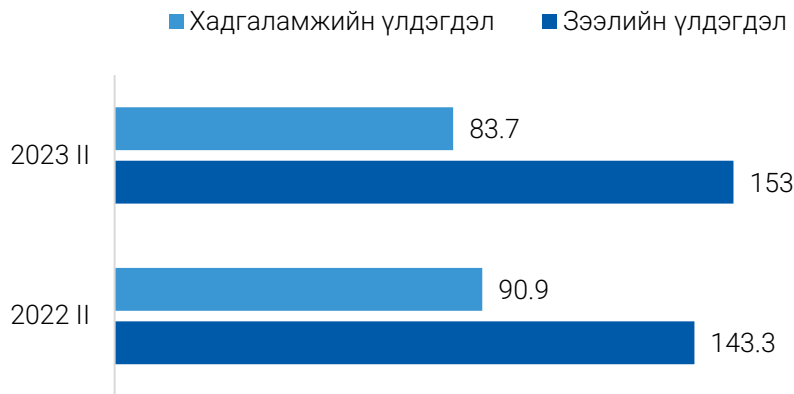
Эдийн засгийн үзүүлэлт



Банкны зээлийн үлдэгдэл өмнөх оны мөн үеэс 6.8 хувиар өсжээ

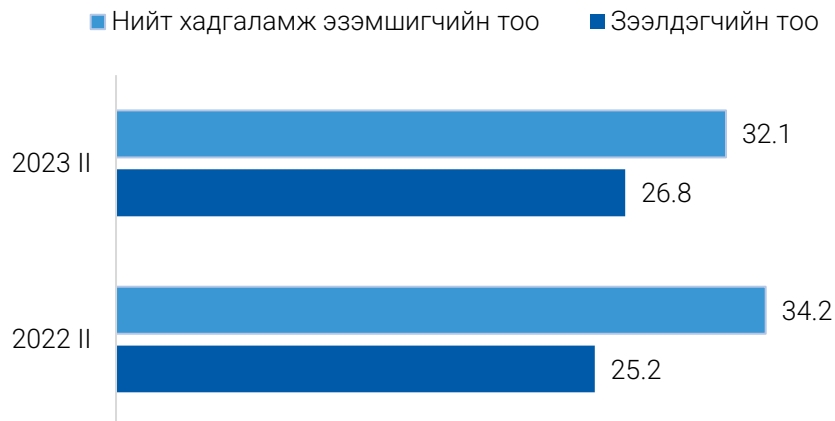
Тус аймагт нийт 34 банкны салбар нэгжид 177 хүн ажиллаж байна. Банкны зээлийн үлдэгдэл өмнөх оны мөн үеэс 6.8 хувиар өсч, 153.0 тэрбум төгрөг болжээ. Үүнээс анхаарал хандуулах зээл 1.7 тэрбум төгрөг, чанаргүй зээл 1.5 тэрбум төгрөгийн үлдэгдэлтэй болж өмнөх оны мөн үеэс анхаарал хандуулах зээл 40.0 хувь, чанаргүй зээл 35.9 хувиар тус тус өссөн байна.

Хадгаламжийн үлдэгдэл, зээлийн өрийн үлдэгдэл,
тэрбум.төг



Нийт зээлийн үлдэгдлийн 2.1 хувийг анхаарал хандуулах ба чанаргүй зээл эзэлж байна. Нийт хадгаламжийн үлдэгдэл өмнөх оны мөн үеэс 7.9 хувиар буурч, 83.7 тэрбум төгрөг болжээ.

Хадгаламж эзэмшигч, зээлдэгчийн тоо мян. хүн,
дансны тоогоор

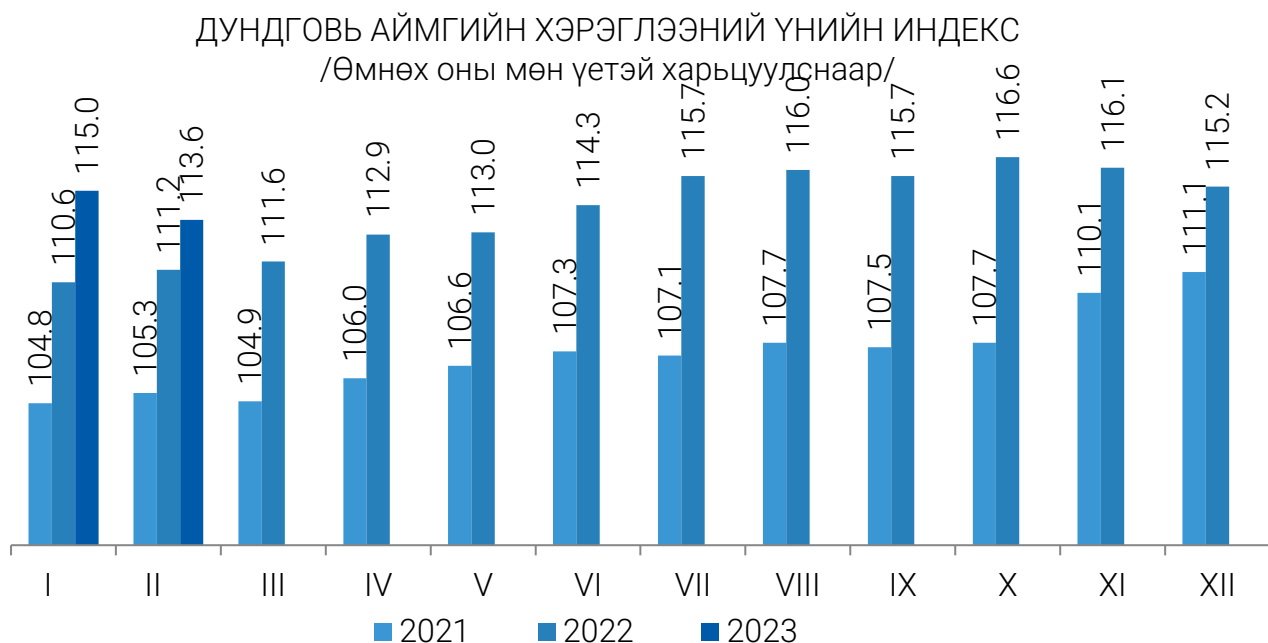




Хэрэглээний бараа үйлчилгээний үнэ үнийн индекс өнгөрсөн оноос 13.6 хувиар өссөн байна.

Хэрэглээний үнийн индекс нь хэрэглэгчдийн худалдаж авсан бараа, үйлчилгээний нэр төрөл, чанар өөрчлөлтгүй тогтвортой байхад үнэ дунджаар хэрхэн өөрчлөгдөж буйг хэмжих үзүүлэлт бөгөөд нэг өрхөөр биш, нийт өрхөөр тооцсон үнийн дундаж өөрчлөлтийг харуулна. Тус аймагт 2023 оны 2-р сарын байдлаар хэрэглээний үнийн индекс 2022 оны 2-р сартай харьцуулахад 13.6 хувиар өсжээ.

Хэрэглээний үнийн индекс 13.6 хувиар өсөхөд хүнсний бараа согтууруулах бус ундааны бүлэг 19.8 хувиар, согтууруулах ундаа, тамхи мансууруулах бодис 13.1 хувиар, хувцас бөс бараа гутлын бүлэг 19.3 хувь өссөн, орон сууц, ус, цахилгаан, хийн болон бусад түлшний бүлэг 4.7 хувиар өссөн, гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн барааны бүлэг 15.7 хувь, эм тариа эмчилгээний бүлэг 12.0 хувиар, тээврийн бүлэг 7.6 хувиар өссөн нь нөлөөлсөн байна.



2023 оны 02 сарын байдлаар Сайнцагаан сумын хүнсний зах, дэлгүүрт худалдаалагдаж байгаа хүнсний гол нэрийн бараа, бензин, дизель түлшний үнийг орууллаа.

ХҮНСНИЙ ГОЛ НЭРИЙН БАРААНЫ ҮНЭ /7 хоногоор/

№	Барааны нэр, төрөл	II/06	II/13	II/27
1	Гурил, 1-р зэрэг, кг	2450	2450	2450
2	Хонины мах, кг	9500	9000	9000
3	Үхрийн мах, кг	0	0	0
4	Ямааны ястай мах, кг	8500	7500	7500
5	Элсэн чихэр, кг	3450	3580	3580
6	Цагаан будаа, кг	3700	3730	3730
7	Шингэн сүү, л	4000	4500	4500
8	Ноолуурын үнэ 1 кг	0	0	0
9	Бензин А-80, 1литр	2510	2510	2510
10	Бензин А-92, 1литр	2530	2530	2530
11	Дизель түлш 1 литр	3980	3980	3980



Аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл өнгөрсөн оны мөн үеэс 2.9 дахин өсжээ

Аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт 2023 оны 2 сарын байдлаар 5.9 тэрбум төгрөг болж өнгөрсөн оны мөн үеэс 2.9 дахин өссөн байна. Энэхүү өсөлтөд уул уурхай олборлох үйлдвэрлэл 9.9 дахин өссөн нь голлон нөлөөлсөн байна.

ХАВСРАЛТ ХҮСНЭГТҮҮД

I. ХҮН АМЫН ЕРДИЙН ХӨДӨЛГӨӨН ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ сумдаар
2023.03.10

сумд	төрсөн хүүхдийн тоо		Бүх нас баралт		0-1 насны хүүхдийн эндэгдэл		0-5 насны хүүхдийн эндэгдэл	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Сайнцагаан	101	115	13	12	1	0	1	0
Адаацаг	0	0	4	1	0	0	0	0
Баянжаргалан	0	1	4	1	0	0	0	0
Говь-Угтаал	0	0	2	0	0	0	0	0
Гурвансайхан	0	0	3	0	0	0	0	0
Дэлгэрхангай	0	3	0	1	0	0	0	0
Дэлгэрцогт	0	0	0	1	0	0	0	0
Дэрэн	0	0	0	3	0	0	0	0
Луус	0	0	2	2	0	0	0	0
Өлзийт	1	2	1	0	0	0	0	0
Өндөршил	1	1	4	1	0	0	0	0
Сайхан-Овоо	1	0	1	0	0	0	0	0
Хулд	0	1	1	0	0	0	0	0
Цагаандэлгэр	0	2	0	0	0	0	0	0
Эрдэнэдалай	0	0	5	3	0	0	0	0
Дүн	104	125	40	25	1	0	1	0

II. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД, жил бүрийн 02 сарын байдлаар
2023.03.10

Сумд	Хэвтэж эмчлүүлсэн хүний тоо		Бүгд үзлэг		Бүртгэгдсэн бүх өвчлөл		Халдварт өвчин бүгд		үүнээс /зарим үзүүлэлтээр/			
									сүрьеэ		Салхин цэцэг	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Сц	1042	1080	17409	22936	4232	8258	1421	62	0	0	0	37
Ад	32	46	666	516	5	294	150	3	0	0	0	2
Бж	41	37	212	142	6	24	29	1	0	0	0	1
Гу	52	26	303	298	64	283	121	1	0	0	0	1
Гс	22	27	385	247	14	99	113	3	0	0	0	1
Дх	50	79	147	294	5	15	130	1	1	0	0	0
Дц	52	45	307	207	33	48	34	1	1	0	0	0
Дн	41	52	274	379	70	63	64	2	0	0	0	1
Лс	44	37	590	323	48	24	59	1	0	0	0	0
Өт	50	36	370	436	26	38	160	1	0	0	0	1
Өш	40	59	558	296	63	116	51	0	0	0	0	0
Со	24	22	119	180	40	71	45	0	0	0	0	0
Хд	74	31	330	125	135	63	84	0	0	0	0	0
Цд	45	47	71	197	34	124	64	0	0	0	0	0
Эд	60	88	1722	1595	465	486	144	0	0	0	0	0
Мд	74	42	71	42	0	0	0	0	0	0	0	0
Эб	47	58	48	58	0	0	0	0	0	0	0	0
МУЭ төв	121	182	199	487	0	57	0		0		0	0
ДҮН	1911	1994	23781	28758	5240	10063	2669	76	2	0	0	44

* Эрүүл мэндийн газрын мэдээгээр

III. НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ШИМТГЭЛИЙН ОРЛОГО, ТЭТГЭВЭРИЙН САНХҮҮЖИЛТ

2023.03.10

мян.төг

Сумд	Н.Д.Шимтгэлийн орлого			Тэтгэвэрийн санхүүжилт		
	төл	гүйц	хувь	олгох	олгосон	хувь
Сайнцагаан	1528037.5	1416112.8	92.7	3193922.9	3193922.9	100.0
Адаацаг	80191.8	50484.3	63.0	462146.2	462146.2	100.0
Баянжаргалан	69528.7	56518.4	81.3	191122.2	191122.2	100.0
Говь-Угтаал	91010.1	85862.7	94.3	311367.1	311367.1	100.0
Гурвансайхан	79415.1	78576.7	98.9	369273.3	369273.3	100.0
Дэлгэрхангай	94829.3	55532.5	58.6	409084.6	409084.6	100.0
Дэлгэрцогт	61211.6	70068.2	114.5	334593.7	334593.7	100.0
Дэрэн	64103.6	64018.2	99.9	383667.8	383667.8	100.0
Луус	87137.1	72180.6	82.8	445047.5	445047.5	100.0
Өлзийт	72036.4	48981.5	68.0	264377.3	264377.3	100.0
Өндөршил	69550.7	62507.4	89.9	358770.0	358770.0	100.0
Сайхан-Овоо	68967.8	49920.0	72.4	335714.0	335714.0	100.0
Хулд	85055.0	54309.0	63.9	433868.3	433868.3	100.0
Цагаандэлгэр	41872.0	37457.1	89.5	179899.1	179899.1	100.0
Эрдэнэдалай	175860.9	181125.3	103.0	1066230.9	1066230.9	100.0
Дүн	2668807.5	2383654.8	89.3	8739084.9	8739084.9	100.0

IV. НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ОРЛОГО, ЗАРЛАГА/сая.төг/

2023.03.10

	2022 оны II сар	2023 оны II сар			2023 II 2022 II хувь
		Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хувь	
Нийгмийн даатгалын сангийн орлого	8658.2	4110.1	9883.7	240.5	114.2
Үүнээс					
Тэтгэврийн даатгалын сангийн	7901.9	3648.0	9037.0	247.7	114.4
Тэтгэмжийн даатгалын сангийн	200.3	220.1	196.5	89.3	98.1
Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн	349.8	0.0	432.4	0.0	123.6
ҮОМШӨ*-ний даатгалын сангийн	110.8	207.2	144.6	69.8	130.5
Ажилгүйдлийн даатгалын сангийн	95.4	34.8	73.2	210.3	76.7
Нийгмийн даатгалын сангийн зарлага	8160.9	10056.9	9666.7	96.1	118.5
Үүнээс					
Тэтгэврийн даатгалын сангийн	7381.2	9363.1	8721.6	93.1	118.2
Тэтгэмжийн даатгалын сангийн	234.9	521.4	299.7	57.5	127.6
Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн	348.6	0.0	432.3	0.0	124.0
ҮОМШӨ*-ний даатгалын сангийн	99.0	36.3	114.1	314.3	115.3
Ажилгүйдлийн даатгалын сангийн	97.2	136.1	99.0	72.7	101.9

V. ГАМШГИЙН МЭДЭЭ

2023.03.10

Үйл ажиллагаа	2022 оны 02 сар	2023 оны 02 сар	2022/2023 хувь
Нийт ирсэн дуудлага	0	19	0.0
Объектын гал түймрийн	3	8	2.6 ¹
Хүчтэй салхи шуурга	0	0	0.0
Усны осол	0	0	0.0
Төөрсөн сураггүй болсон	0	1	0.0
Зам тээврийн осол	0	0	0.0
Уурхайн осол	0	0	0.0
Аянга	0	0	0.0
Малын гоц халдварт	2	10	5.0 ¹
Сум галт хэрэгсэл	0	0	0.0
Дуудлагын үр дүн			
Аварсан хүн	0	0	0.0
Аварсан хөрөнгө /сая.төг/	18,0	413,0	22.9 ¹
Хохирол /сая.төг/	31,6	183,7	5.8 ¹
Иргэд ААН-д хандсан үйл ажиллагаа			
ААН-ийн хүсэлт	9	21	2.3 ¹
Иргэдийн өргөдөл	17	10	-41.2
Хяналт шалгалт			
Хамрагдсан объект	27	38	40.7
Илэрсэн зөрчил	91	127	39.6
Газар дээр нь арилгасан	40	26	-35.0
Албан шаардлага	18	0	-100.0
Мэдэгдэл	9	28	211.1
Торгууль /сая.төг/	0	0	0.0

¹ – дахин их

VI. ГЭМТ ХЭРГИЙН МЭДЭЭ-1

3/10/2023

Үзүүлэлт		2022 II	2023 II	23/22 хувь
Хэргийн өнгө	Оны эхний 18 ба түүнээс дээш насны хүний тоо	30773	30578	99.4
	Бүх хэрэг	58	67	115.5
	Хүнийг санаатай алах гэмт хэрэг	0	0	-
	Хүчиндэх гэмт хэрэг	3	2	66.7
	Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх	1	0	-
	Дээрэмдэх гэмт хэрэг	1	2	200.0
	Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг	1	1	100.0
	Танхайн хэрэг	0	0	-
	Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	15	24	160.0
	Бусдын эд хөрөнгийн хулгай	10	11	110.0
	Малын хулгай	2	1	50.0
	Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журмын эсрэг хэрэг	6	4	66.7
	Залилангийн хэрэг	11	14	127.3
	Эдийн засгийн гэмт хэрэг	0	0	-
	Бусад	8	8	100.0
Хэргийн нөхцөл	Эмэгтэй хүн оролцсон	5	9	180.0
	Согтуугаар	11	16	145.5
	Бүлэглэж	1	0	-
	Хүүхэд оролцсон	0	2	-
	Гэр бүлийн хүчирхийллийн улмаас	3	3	100.0
хэргийн ангилал	Хөнгөн	44	59	134.1
	Хүнд	14	8	57.1
Гэмт хэрэгт холбогдогсод		28	39	139.3
Учирсан бүх хохирол /сая.төг/		265.6	277.2	104.4
Нөхөн төлүүлсэн хохирол /сая.төг/		88.1	94.6	107.4
Илрүүлэлтийн хувь		29.5	35.6	120.7
18 аас дээш насны 10000 хүнд ногдох бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоо /аймаг/		19	22	116.3

VII. ГЭМТ ХЭРГИЙН МЭДЭЭ-2

3/10/2023

№	Үзүүлэлтүүд	2022 II	2023 II	2023/2022 хувь
	Гэмт хэргийн улмаас	15	27	180.0
1	Нас барсан	0	0	-
	Гэмтсэн	15	27	180.0
	Зам тээврийн осолын улмаас	6	4	66.7
2	Нас барсан	1	2	200.0
	Гэмтсэн	5	2	40.0
	Гэмт хэргийн улмаас хохирсон хүний тоо	58	67	115.5
	Эмэгтэй	27	21	77.8
3	үүнээс 7 хүртэлх насны	0	1	-
	8-13 насны	1	1	100.0
	14-17 насны	4	1	25.0
	Бүх хүлээн авсан өргөдөл, гомдол мэдээлэл	263	262	99.6
	Бүх шийдвэрлэсэн гэмт хэргийн шинжтэй ӨГМ	82	120	146.3
	Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн	28	46	164.3
	Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзсан	41	48	117.1
4	үүнээс Харьяаллын дагуу шилжүүлсэн	1	2	200.0
	Үлдэгдэл	12	24	200.0
	Бүх шийдсэнээс 5 хоногт шийдвэрлэсэн	12	15	125.0
	6-ба түүнээс дээш	58	81	139.7
	Бүх шийдвэрлэсэн захиргааны зөрчлийн шинжтэй ӨГМ-лэл	181	142	78.5
5	Шийдвэрлэсэн хугацаа 5 хоногт	145	108	74.5
	6 ба түүнээс дээш	31	22	71.0
	Үлдэгдэл	5	12	240.0
6	Нийт зөрчил	2760	3084	111.7
	ЗЦТасгаас илрүүлсэн	1878	838	44.6
7	Торгуулийн арга хэмжээ авсан НХЖХТасгаас илрүүлсэн	882	522	59.2
8	Тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрх хасч, торгосон	68	42	61.8
9	Баривчлагдсан хүн	11	13	118.2
10	Журамласан тээврийн хэрэгсэл	68	47	69.1
11	Эрүүлжүүлэгдсэн хүн	27	5	18.5
12	Зөрчлийн хуулиар арга хэмжээ авагдсан	Хүний тоо 2679 Мөнгөн дүн 99.5 /сая.төг/	3009 116.0	112.3 116.6

VIII. ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ БАНКНЫ САЛБАРЫН МЭДЭЭ

2023.03.10

(Сая.төгрөг,тоогоор)

Үзүүлэлт			Үлдэгдэл		2023/2022 2 хувь
			2022 II	2023 II	
Зээл	Нийт зээлийн үлдэгдэл		143256.3	152970.7	106.8
	Үүнээс:	Анхаарал хандуулах зээлийн үлдэгдэл	143256.3	152970.7	106.8
		Чанаргүй зээлийн үлдэгдэл	143256.3	152970.7	106.8
Татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө	Нийт харилцахын үлдэгдэл		18814.3	22949.8	122.0
	Үүнээс:	Иргэдийн харилцахын үлдэгдэл	12356.2	15076.4	122.0
		Нийт хадгаламжийн үлдэгдэл	90876.9	83693.2	92.1
	Үүнээс:	Иргэдийн хадгаламжийн үлдэгдэл	90775.5	83670.2	92.2
		Хугацаагүй хадгаламжийн үлдэгдэл	14539.8	11305.1	77.8
		Хугацаатай хадгаламжийн үлдэгдэл	76337.1	72388.1	94.8
Тоон мэдээлэл	Нийт банкны салбар, нэгжийн тоо		34	34	100.0
	Нийт банкны салбар, нэгжийн ажилтнуудын тоо		165	177	107.3
	Нийт зээлдэгчийн тоо (дансны тоогоор)		25224	26785	106.2
	Нийт харилцах данс эзэмшигчийн тоо (дансны тоогоор)		86159	87849	102.0
	Нийт хадгаламжийн данс эзэмшигчийн тоо (дансны тоогоор)		34203	32132	113.7
	Нийт АТМ-ны тоо		21	18	85.7
	Нийт төлбөрийн карт эзэмшигчийн тоо		45637	45495	99.7

IX. ТӨСВИЙН ОРЛОГЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ сар бүрийн эцэст, мянган төгрөгөөр

Сумд	2023 I-II			2023 II сар		
	төлөвлөгөө	гүйцэтгэл	хувь	төлөвлөгөө	гүйцэтгэл	хувь
Сайнцагаан	576571.0	557684.4	96.7	302454.0	338158.2	111.8
Адаацаг	23898.4	32037.8	134.1	12880.0	19779.4	153.6
Баянжаргалан	21743.9	43385.2	199.5	12970.0	23684.1	182.6
Говь-Угтаал	26197.0	24788.2	94.6	14873.5	15151.7	101.9
Гурвансайхан	32125.0	40522.7	126.1	17202.0	27588.3	160.4
Дэлгэрхангай	44639.1	52346.6	117.3	16911.0	17650.7	104.4
Дэлгэрцогт	20010.4	25402.7	126.9	10407.0	16976.7	163.1
Дэрэн	19573.3	31412.9	160.5	10480.0	19643.9	187.4
Луус	19972.1	23832.7	119.3	10660.0	14183.5	133.1
Өлзийт	36070.0	21200.6	58.8	25510.0	14040.8	55.0
Өндөршил	20651.7	25615.9	124.0	11050.0	13512.7	122.3
Сайхан-Овоо	23220.0	27135.0	116.9	10659.7	17023.9	159.7
Хулд	29958.0	15030.0	50.2	16234.0	6986.7	43.0
Цагаандэлгэр	14393.1	14227.1	98.8	7251.2	5182.7	71.5
Эрдэнэдалай	57400.0	43195.7	75.3	32950.0	16528.2	50.2
Дундговь	213533.8	495553.5	232.1	151262.1	418886.4	276.9
Дүн	1179956.8	1473371.0	124.9	663754.5	984977.9	148.4

Х. ГОЛ НЭР ТӨРЛИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ 2-Р САРЫН ҮНИЙН МЭДЭЭ/аймгаар/
3/10/2023

	Нэр төрөл	Дундговь	Говьсүмбэр	Өмнөговь	Дорноговь
1	Гурил, дээд зэрэг /Алтантариа/	2550.0	2467.0	2737.0	2000.0
2	Гурил, 1-р зэрэг /Алтантариа/	2449.0	2467.0	2253.0	1900.0
3	Гурил, 2-р зэрэг /Алтантариа/	2247.0	2200.0	1545.0	-
4	Гоймон, /Алтан тариа/, туузан 320 г-тай	1983.0	1817.0	1763.0	1817.0
5	Талх, орон нутгийн үйлдвэрийн	2200.0	2400.0	2433.0	2367.0
6	Гурилан боов,0.450г, /аймгийн үйлдвэрийн/	5899.0	5000.0	4650.0	4233.0
7	Жигнэмэг /наша марка/150-180г, цайны/	1980.0	1975.0	1860.0	1900.0
8	Цагаан будаа, задгай, кг	3688.0	3600.0	3725.0	3433.0
9	Шар будаа, задгай, кг	3223.0	3225.0	3250.0	3200.0
10	Хонины мах, кг	9000.0	8500.0	9000.0	8000.0
11	Адууны мах, кг	8500.0	7000.0	9000.0	8833.0
12	Ямааны мах, кг	7500.0	7000.0	7000.0	6667.0
13	Дотор мах, цувдай, цусгүй	3000.0	-	5000.0	3500.0
14	Хиам чанасан, 1кг	-	-	-	13500.0
15	Сүү, задгай, л	4500.0	4500.0	5000.0	3500.0
16	Сүү савласан,1л. Шимт сүү	-	1817.0	-	4317.0
17	Хорхой ааруул, задгай, чихэртэй	30000.0	21000.0	25000.0	22500.0
18	Өндөг,ш,дотоод	566.0	550.0	550.0	550.0
19	Ургамлын тос, 1литр, Олайна	10743.0	11400.0	10366.0	10067.0
20	Өөхөн тос, кг	-	-	500.0	3000.0
21	Шар тос, кг	30984.0	33500.0	35000.0	30500.0
22	Цөцгийн тос, задгай, кг	11664.0	10650.0	12300.0	10950.0
23	Төмс дотоод, кг	1497.0	1900.0	2323.0	1800.0
24	Лууван хятад, кг	1851.0	1633.0	2600.0	3000.0
25	Байцаа хятад, кг	1945.0	2067.0	2563.0	2333.0
26	Сонгино хятад, кг	2997.0	3967.0	3367.0	3167.0
27	Элсэн чихэр, кг, орос	3570.0	3350.0	3450.0	3900.0
28	Хатуу чихэр, орос, кг, /Барбарис/	12562.0	8800.0	8550.0	12700.0
29	Шоколад, "Alpen gold"	3648.0	4033.0	3947.0	3667.0
30	Давс, цагаан, 1 кг, йоджуулсан	2845.0	2617.0	2770.0	2567.0
31	Майноз, /Золотой 500г/	6728.0	5950.0	6777.0	6750.0
32	Кетчуп, 900г, Чили Полиш	2766.0	4300.0	3130.0	3150.0
33	Ногоон цай, Stimo, савласан 90г	3200.0	3400.0	2330.0	2883.0
34	Байхуу цай, Lipton, 20 ширхэгтэй	4800.0	4600.0	3693.0	4300.0
35	Цагаан архи, 0.75 ARKHI EXPORT	24920.0	23750.0	24000.0	24483.0
36	Пиво, "Cass", 0.5л	4112.0	4050.0	3927.0	3067.0
37	Янжуур тамхи, /Esse/, саарал	3998.0	3700.0	3760.0	3500.0
38	Янжуур тамхи, /Улаан шонхор/,Монгол тамхи	2914.0	2450.0	2233.0	1997.0
39	Бензин, А-80, 1 литр	2510.0	2460.0	2395.0	2490.0
40	Бензин, А-92, 1 литр	2530.0	2480.0	2547.0	2520.0
41	Дизель түлш, 1 литр	3980.0	3940.0	3990.0	3957.0

XI. ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНИЙН ИНДЕКС

3/13/2023

	2023 II 2022 II	2023 II 2022 XII
ЕРӨНХИЙ ИНДЕКС	113.6	101.9
01. ХҮНСНИЙ БАРАА, СОГТУУРУУЛАХ БУС УНДАА	119.8	105.5
01.1 ХҮНСНИЙ БАРАА	118.9	105.9
01.1.1 ТАЛХ, ГУРИЛ, БУДАА	129.2	103.6
01.1.2 МАХ, МАХАН БҮТЭЭГДЭХҮҮН	98.4	112.8
01.1.3 ЗАГАС, ДАЛАЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН	120.1	102.5
01.1.4 СҮҮ, СҮҮН БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ӨНДӨГ	128.2	114.4
01.1.5 ТӨРӨЛ БҮРИЙН ӨӨХ, ТОС	149.0	100.0
01.1.6 ЖИМС, ЖИМСГЭНЭ	96.6	99.6
01.1.7 ХҮНСНИЙ НОГОО	125.4	100.6
01.1.8 СААХАР, ЖИМСНИЙ ЧАНАМАЛ, ЗӨГИЙН БАЛ, ЧИХЭР	122.7	103.7
01.1.9 БЭЛЭН ХООЛ, ХҮНСНИЙ БУСАД БҮТЭЭГДЭХҮҮН	116.3	102.2
01.2 СОГТУУРУУЛАХ БУС УНДАА	128.1	101.7
02. СОГТУУРУУЛАХ УНДАА, ТАМХИ, МАНСУУРУУЛАХ БОДИС	113.1	100.8
02.1 СОГТУУРУУЛАХ УНДАА	119.0	101.5
02.2 ТАМХИ	110.6	100.5
03. ХУВЦАС, БӨС БАРАА ГУТАЛ	119.3	101.3
03.1 ХУВЦАС, БӨС БАРАА	117.7	101.4
03.1.1 ХӨВӨН, БӨС БАРАА	116.3	105.7
03.1.2 БҮХ ТӨРЛИЙН ХУВЦАС	118.4	101.0
03.1.3 ЖИЖИГ ЭДЛЭЛ, ХЭРЭГСЭЛ	110.9	101.1
03.2 ГУТАЛ	121.8	101.2
04. ОРОН СУУЦ, УС, ЦАХИЛГААН, ХИЙН БОЛОН БУСАД ТҮЛШ	104.7	100.4
04.1 ОРОН СУУЦНЫ БОДИТ ТҮРЭЭС	100.0	100.0
04.2 ОРОН СУУЦНЫ ТЕХНИКИЙН БОЛОН ЗАСВАРЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	109.9	101.0
04.3 УСАН ХАНГАМЖ БОЛОН ОРОН СУУЦНЫ БУСАД ҮЙЛЧИЛГЭЭ	107.7	100.0
04.5 ЦАХИЛГААН, ХИЙН БОЛОН БУСАД ТҮЛШ	100.7	100.1
05. ГЭР АХУЙН ТАВИЛГА, ГЭР АХУЙН БАРАА	115.7	101.9
05.1 ГЭР АХУЙН ТАВИЛГА, ХЭРЭГСЭЛ, ХИВС БОЛОН ШАЛНЫ БУСАД ДЭВСГЭР	112.4	100.4
05.2 ГЭР АХУЙН ОЁМОЛ, НЭХМЭЛ ЭДЛЭЛ	128.6	110.8
05.3 ГЭР АХУЙН ЦАХИЛГААН БАРАА	107.2	100.0
05.4 ГЭР АХУЙН ШИЛЭН ЭДЛЭЛ, САВ СУУЛГА	109.0	101.2
05.5 ГЭР АХУЙ, ЦЭЦЭРЛЭГИЙН ЗОРИУЛАЛТТАЙ ХӨДӨЛМӨРИЙН БАГАЖ ХЭРЭГСЭЛ	126.6	105.3
05.6 ГЭР АХУЙН ЦЭВЭРЛЭГЭЭНИЙ БОЛОН БУСАД ЖИЖИГ БАРАА ГЭРИЙН БУСАД ҮЙЛЧ	125.6	102.4
06. ЭМ, ТАРИА, ЭМНЭЛГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	112.0	101.6
06.1 ЭМ, ТАРИА, ЭМНЭЛГИЙН ХЭРЭГСЭЛ	117.3	102.3
06.2 АМБУЛТОРЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	100.0	100.0
06.3 ЭМНЭЛЭГТ ХЭВТЭЖ ҮЗҮҮЛСЭН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	100.0	100.0
07. ТЭЭВЭР	107.6	100.0
07.1 ТЭЭВРИЙН ХЭРГЭСЭЛИЙН ХУДАЛДАН АВАЛТ	100.0	100.0
07.2 ХУВИЙН ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН ЗАСВАР, ҮЙЛЧИЛГЭЭ	112.4	100.0
07.3 ТЭЭВРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	100.0	100.0
08. ХОЛБООНЫ ХЭРЭГСЭЛ, ШУУДАНГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	100.6	100.3
08.2 МЭДЭЭЛЭЛ ХОЛБООНЫ ХЭРЭГСЭЛ	101.9	100.9
08.3 МЭДЭЭЛЭЛ, ХОЛБООНЫ ҮЙЛЧИЛГЭЭ	100.0	100.0
09. АМРАЛТ, ЧӨЛӨӨТ ЦАГ, СОЁЛЫН БАРАА ҮЙЛЧИЛГЭЭ	116.6	106.0
09.1 ДУУ, ДҮРС, ГЭРЭЛ ЗУРАГ, МЭДЭЭЛЛИЙГ БОЛОВСРУУЛАХ ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ	106.4	106.4
09.2 ЧӨЛӨӨТ ЦАГ, СОЁЛЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	100.0	100.0
09.3 НОМ, СОНИН, БИЧГИЙН ХЭРЭГСЭЛ	122.0	107.6
10. БОЛОВСРОЛЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	100.0	100.0
11. ЗОЧИД БУУДАЛ, НИЙТИЙН ХООЛ, ДОТУУР БАЙРНЫ ҮЙЛЧИЛГЭЭ	157.1	100.0
11.1 НИЙТИЙН ХООЛНЫ ҮЙЛЧИЛГЭЭ	157.9	100.0
11.2 ЗОЧИД БУУДАЛ ДОТУУР БАЙРНЫ ҮЙЛЧИЛГЭЭ	100.0	100.0
12. БУСАД БАРАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭ	117.9	101.0
12.1 ХУВЬ ХҮНД ХАНДСАН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	119.5	101.1
12.3 ХУВЬ ХҮНИЙ ЭД ЗҮЙЛ, ХЭРЭГЛЭЛ	108.7	100.2
12.5 ДААТГАЛ	118.7	118.7

XII. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ (оны үнээр)

2023.03.10

сая.төг

АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАР	2022 II	2023 II	2023/2022 хувь
НИЙТ ДҮН	2,015.5	5,906.4	293.0%
УУЛ УУРХАЙ, ОЛБОРЛОЛТ	402.0	3,983.0	990.8%
Чулуун нүүрс олборлолт	186.3	3,786.7	2032.6%
Хүрэн нүүрс олборлолт	215.7	117.2	54.3%
Дээрх ангилалд ороогүй бусад ашигт малтмалын олборлолт	0.0	79.1	-
БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ	298.8	390.4	130.7%
Хүнсний бусад бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	226.9	267.0	117.7%
Малын тэжээлийн үйлдвэрлэл	0.0	3.5	-
Үслэг арьсан хувцаснаас бусад хувцас үйлдвэрлэл	5.8	5.7	98.3%
Модон, үйсэн, үртсэн болон холтсон бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл	64.2	113.3	176.5%
Хэвлэх болон хэвлэлийн туслах үйл ажиллагаа	1.9	0.9	47.4%
Нэхмэл болон сүлжмэл хувцас үйлдвэрлэл			
ЦАХИЛГААН, ХИЙ, УУР, АГААРЖУУЛАЛТ	935.6	1,174.7	125.6%
Уур, агааржуулагчийн хангамжийн үйл ажиллагаа	935.6	1,174.7	125.6%
УС ХАНГАМЖ; СУВАГЖИЛТЫН СИСТЕМ, ХОГ ХАЯГДАЛ ЗАЙЛУУЛАХ БОЛОН ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫГ ДАХИН СЭРГЭЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА	379.1	358.3	94.5%
Ус хуримтлуулах, ариутгах, түгээх үйл ажиллагаа	310.4	260.9	84.1%
Хог хаягдлыг цуглуулах	68.7	97.4	141.8%

XIII. ГОЛ НЭРИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ

2023.03.10

Гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн	Хэмжих нэгж	2022 II	2023 II	2023/2022 хувь
Нүүрс	мян.тн	5.4	37.9	701.9
Жонш	мян.тн	0.0	0.6	-
Гөлтгөнө	мян.тн	0.0	0.0	-
Дулааны эрчим хүч	мян.гкал	32.2	38.9	120.8
Хүснэгт, маягт	х.д.х	34.0	16.8	49.4
Талх	тн	12.6	16.1	127.8
Нарийн боов	тн	29.6	33.5	113.2
Чихэр	тн	0.7	0.5	71.4
Архи	мян.л	3.2	0.6	18.8
Хиамны зүйл	тн	2.1	2.3	109.5
Сүү, тараг	мян.л	0.0	0.0	-
Хоормог	мян.л	0.0	0.0	-
Ааруул	тн	0.0	0.1	-
Модон эдлэл	мян.төг	27571.0	113307.5	411.0
Түгээсэн цэвэр ус	мян.т³	53.6	18.6	34.7
Сувагжуулалт	мян.м³	35.8	12.5	34.9
Оёдол эсгүүр	мян.төг	4700.0	2205.0	46.9

XIV. ХАА-Н БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮНИЙН МЭДЭЭ

2023.03.10

		Хэмжих нэгж	2022 оны 12 сар	2023 он	
				1 сар	2 сар
1. Малын үнэ /мян.төг/					
Тэмээ					
Нас гүйцсэн	эр	тол	1,683.3	1,726.9	1665.0
	эм	тол	1,412.5	1,415.4	1415.0
Өсвөр насны	эр	тол	1,031.8	1,009.1	995.0
	эм	тол	990.9	990.0	955.0
Адуу					
Нас гүйцсэн	эр	тол	1,153.60	1,250.0	1250.0
	эм	тол	1,082.30	1,146.2	1110.0
Өсвөр насны	эр	тол	819.2	827.3	754.5
	эм	тол	788.5	772.7	727.3
Үхэр					
Нас гүйцсэн	эр	тол	1569.2	1,576.9	1585.0
	эм	тол	1319.2	1,408.3	1320.0
Өсвөр насны	эр	тол	807.7	783.3	700.0
	эм	тол	773.1	755.6	680.0
Бог мал					
Нас гүйцсэн хонь	эр	тол	212.3	209.6	217.3
	эм	тол	146.4	158.3	153.6
Нас гүйцсэн ямаа	эр	тол	151.0	157.7	160.9
	эм	тол	111.4	108.8	110.5
2.Малын гаралтай бүтээгдэхүүний үнэ /мян.төг/					
Тэмээний ноос		кг			
Ямааны ноолуур		кг			
Тэмээний шир		ш	15.0	23.0	25.0
Адууны шир		ш	5.0	12.0	10.0
-2 м-ээс доош хэмжээтэй үхрийн шир		ш	8.0	10.0	10.0
-2 м-ээс дээш хэмжээтэй үхрийн шир		ш		-	
Хонины ноостой, өлөн гэдэстэй арьс		ш	4.0	2.0	2.0
Ямааны ноолууртай, өлөн арьс		ш	35.0	42.0	43.0

Статистикийн мэдээллийн нэгдсэн сан

www.1212.mn



**Дундговь аймгийн
статистикийн хэлтэс**



www.dundgovi.nso.mn

Материалыг бэлтгэсэн:

Т.Бямбасүрэн
С.Доржханд
Г.Ариунжаргал
Н.Давааням

Утас 70593714, 70593715
70593777

2023 оны 03 сарын 13

ХЯНАСАН: СТАТИСТИКИЙН ХЭЛТСИЙН

ДАРГА

Б.ЭНХТУЯА